

Αριστερά και Ευρωζώνη – Ευρωπαϊκή Ένωση

Το κεντρικό πολιτικό άρθρο του φύλλου 48 της εφημερίδας “Κόκκινο Νήμα” που κυκλοφορεί

Ο καπιταλισμός, που δεν έρχεται «απ’ έξω», και ο διεθνισμός, που αποδεικνύεται πρώτα απ’ όλα «μέσα», από την πλήρη ανεξαρτησία και την ολοκληρωτική ρήξη με τη δική μας αστική τάξη

Καθώς πλησιάζουν οι ευρωεκλογές, οι πολιτικές δυνάμεις όλου του πολιτικού φάσματος τοποθετούνται για την Ευρωζώνη και την Ευρωπαϊκή Ένωση, και για τις σχέσεις της Ελλάδας με αυτήν. Τα αστικά κόμματα της δεξιάς και του κέντρου, η ΝΔ και το ΠΑΣΟΚ, είναι «ευρωπαϊκά» κόμματα. Η ΝΔ ήταν εξ αρχής τέτοιο, το δε ΠΑΣΟΚ έγινε τέτοιο από τη δεκαετία του ’80, ξεχνώντας τη ριζοσπαστική συνθηματολογία της πρώτης του περιόδου («ΕΟΚ και ΝΑΤΟ το ίδιο συνδικάτο»). Το ΠΑΣΟΚ πέρασε από ένα ακόμη «τεστ προσαρμογής» ύστερα από την κρίση και ντε φάκτο χρεοκοπία του ελληνικού Δημοσίου το 2009-2010, όταν υπερασπίστηκε τα μνημόνια, μαζί με τη ΝΔ, το ακροδεξιό ΛΑΟΣ και την ΔΗΜΑΡ, δηλαδή το ευρωπαϊκό κεκτημένο της ελληνικής αστικής τάξης. Ο ΣΥΡΙΖΑ εισήλθε στο κλαμπ του ευρωπαϊσμού όταν η ηγεσία του πέρασε το δικό της σκληρό τεστ: αφού το 2012 κέρδισε την πολιτική εκπροσώπηση του μαζικού αντιμνημονιακού ρεύματος της περιόδου 2010-2015, τον Ιούλιο του 2015 πρόδωσε τη βασική του προγραμματική αιχμή, την κατάργηση των μνημονίων (που σήμαινε, μεταξύ άλλων, τη μετωπική ρήξη με τους δανειστές) και υπέγραψε μαζί τους «μνημόνιο συνεργασίας και κατανόησης». Έκτοτε, η ευρωπαϊκή του δέσμευση απέκτησε την ισχύ απaráγραφτης καταστατικής αρχής. Όσο για τα κόμματα της άκρας δεξιάς, της Χρυσής Αυγής και γενικά των φασιστών περιλαμβανομένων, δεν υπήρξαν ποτέ «αντι-ευρωπαϊκά»: υποστηρίζουν την «Ευρώπη των κυρίαρχων εθνών (ή λαών)», την οποία μόνο η ακροδεξιά πολιτική

ηγεμονία μπορεί να οικοδομήσει.

Στην περίμετρο του κλαμπ του «ευρωπαϊσμού» στέκεται το ΜΕΡΑ25. Στη διακήρυξή του μιλάει για «συγκροτημένο, έγκυρο και πειστικό Αντι-Μνημόνιο [...] είτε εντός είτε εκτός της Ευρωζώνης [...] Καμία λελογισμένη πρόταση οικονομικής και κοινωνικής πολιτικής (π.χ. μείωση φορολογικών συντελεστών) δεν θα έχει τύχη εφόσον προϋποθέτει την πρότερη σύμφωνη γνώμη του Eurogroup. [...] Το 2015 δεν θα επαναληφθεί.»

Εκτός του πολιτικού κλαμπ των «ευρωπαϊστών» τοποθετούνται το ΚΚΕ, η Ανταρσία και το σύνολο των οργανώσεων της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς.

ΕΕ και Ευρωζώνη: η κρίση βαθαίνει

Θα χρειαζόταν ολόκληρο βιβλίο για να περιγράψουμε τις πολλαπλές και διαβρωτικές συνέπειες αυτού που οι αστοί οικονομολόγοι και δημοσιολόγοι αποκαλούν «πολυκρίση», και τις κοινωνικές-πολιτικές συνέπειές της. Στον βαθμό που (δεν πρέπει να) ξεχνάμε ότι η ΕΕ – Ευρωζώνη είναι... καπιταλιστικές, η έρπουσα κρίση τους είναι καπιταλιστική κρίση, με όλα τα τυπικά χαρακτηριστικά αυτής της κρίσης στις χώρες του αναπτυγμένου δυτικού καπιταλισμού: τις συνέπειες του συνδυασμού υψηλού πληθωρισμού και υψηλών επιτοκίων, τη μεγάλη οικονομική επιβράδυνση, το υψηλό δημόσιο και ιδιωτικό χρέος, τις «φούσκες» σε κινητά και ακίνητα περιουσιακά στοιχεία που εγκυμονούν τον κίνδυνο νέας χρηματοπιστωτικής κρίσης, τα προβλήματα της «πράσινης» και ενεργειακής μετάβασης, την αδυναμία αντιμετώπισης και τις συνέπειες της κλιματικής κρίσης, την όξυνση της ιμπεριαλιστικής αντιπαράθεσης, τις ανεξέλεγκτες και επικίνδυνες συνέπειες της τεχνητής νοημοσύνης.

Το ζήτημα είναι ότι αν όλα αυτά είναι από μόνα τους και στον συνδυασμό τους πρόβλημα, αυτό το πρόβλημα μεγιστοποιείται από ο γεγονός ότι η ΕΕ χάνει κατά κράτος στον διεθνή ανταγωνισμό και η θέση της υποβαθμίζεται ραγδαία.

Αυτή η υποβάθμιση είναι, ταυτόχρονα, οικονομική και (γεω)πολιτική, ο δε συνδυασμός τους «τσακίζει κόκαλα»:

Οικονομική, για δύο βασικούς λόγους:

Πρώτο, επειδή χάνεται η μάχη της παραγωγικότητας και των νέων τεχνολογιών με τους δύο άλλους ισχυρούς πόλους, τις ΗΠΑ και την Κίνα. Η παραγωγικότητα της εργασίας στην ΕΕ κυμαίνεται σε επίπεδα κάτω από το 1% και τείνει... προς το μηδέν, μια κατάσταση σχεδόν αφύσικη για τον καπιταλισμό ύστερα από το ιστορικό του πέρασμα από τον καπιταλισμό της απόλυτης υπεραξίας στον καπιταλισμό της σχετικής υπεραξίας από το τελευταίο πέμπτο του 19ου αιώνα. Αυτό δεν φαίνεται μόνο στα στατιστικά στοιχεία, αλλά πιστοποιείται στο σαφές προβάδισμα ΗΠΑ και Κίνας στις τεχνολογίες των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, στην τεχνητή νοημοσύνη, στην αεροδιαστημική.

Δεύτερο, επειδή η «ευρωπαϊκή ενοποίηση» και το δαχτυλίδι του στέμματός της, το ευρώ, είναι καθηλωμένα από την ιδρυτική αρχή της λιτότητας και της δημοσιονομικής πειθαρχίας σε πολύ υψηλότερο βαθμό σε σχέση με τις ΗΠΑ και, ακόμη περισσότερο, την Κίνα. Η Κίνα μπορεί να κινητοποιεί, κεντρικά και συγκεντρωτικά, επενδύσεις μεγάλου ύψους και να τις κατευθύνει στοχευμένα εκεί που αποφασίζει το κράτος, οι ΗΠΑ παρακάμπτουν συστηματικά τη λεγόμενη «δημοσιονομική πειθαρχία» και εξαγγέλλουν πρόγραμμα σχεδόν μισού τρισ. δολαρίων επιδότησης επενδύσεων για την «πράσινη μετάβαση», αλλά το ευρωπαϊκό σκορποχώρι δεν μπορεί να εξασφαλίσει τέτοιου ύψους επενδύσεις. Έχει πιο αδύναμο ιδιωτικό τομέα και πιο αδύναμο τραπεζικό σύστημα, οι επιμέρους χώρες, ακόμη και οι ισχυρότερες, δεν έχουν τέτοια δημοσιονομικά περιθώρια, η δε Γερμανία και οι χώρες του ευρωπαϊκού Βορρά είναι ακλόνητες στο μετερίζι της δημοσιονομικής πειθαρχίας, απαγορεύοντας κοινό δανεισμό μέσω ευρωομολόγων. Το αποτέλεσμα είναι ότι μετατρέπεται γοργά σε «μεγάλο ασθενή» της Ευρώπης η ίδια η Γερμανία, που βολοδέρνει στην ύφεση με τάσεις αποβιομηχάνισης.

(Γεω)πολιτική, λόγω της απόφασης να υπαχθεί στον αμερικανικό σχεδιασμό στην Ουκρανία ήδη από το 2014 και ολοκληρωτικά ύστερα από το ξέσπασμα του πολέμου τον Φεβρουάριο του 2022. Η εγγενής ενεργειακή εξάρτηση επιδεινώνει το πρόβλημα, η αδυναμία στήριξης της Ουκρανίας με εξοπλισμό χειροτερεύει την κατάσταση στο μέτωπο, οι ΗΠΑ πιέζουν για αύξηση των ευρωπαϊκών στρατιωτικών δαπανών στο 2% ώστε να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους στο πλαίσιο του NATO, ενώ η διαγραφόμενη επάνοδος του Τραμπ στον Λευκό Οίκο προκαλεί νευρική κατάσταση στα όρια του πανικού, καθώς η «σκληρή αγάπη» των ΗΠΑ επί Μπάιντεν μπορεί να μετατραπεί σε αποσύνδεση των ΗΠΑ σε μια νέα προεδρία Τραμπ: «βγάλτε τα πέρα μόνοι σας με τη Ρωσία, εμείς έχουμε να ασχοληθούμε με την Κίνα».

Ο τρόμος του τι μπορεί να σημάνουν όλα αυτά σε συνδυασμό με νίκη της Ρωσίας στο ουκρανικό μέτωπο εμπνέει κινήσεις πανικού και αντιπαραθέσεις κορυφής. Ο Μακρόν προτείνει αποστολή στρατευμάτων του NATO στο ουκρανικό έδαφος, ο Σολτς απορρίπτει την πρόταση «μετά βδελυγμίας», στη γερμανική αστική τάξη και στον κυβερνητικό συνασπισμό διεξάγεται σκληρή μάχη προσανατολισμού, όλοι μαζί όμως συμφωνούν ότι απαιτείται γενναία και άμεση στροφή στη στρατιωτικοποίηση.

Η άκρα δεξιά

Η «πολυκρίση» σε συνθήκες επιδείνωσης της θέσης της ΕΕ και Ευρωζώνης στον διεθνή ανταγωνισμό και (γεω)πολιτικής ανασφάλειας στα όρια του πανικού, έχει άμεσες πολιτικές και κοινωνικές συνέπειες. Τα κοινωνικά-κινηματικά και πολιτικά σκιρτήματα στα χρόνια ύστερα από την κρίση του 2008-2009, κυρίως στις χώρες του ευρωπαϊκού Νότου, υπέστησαν σκληρές ήττες, ιδιαίτερα στην Ελλάδα. Καθώς τα συλλογικά οράματα ηττήθηκαν, τη θέση των ελπίδων που έβγαζαν τη γλώσσα στη ρεαλιστική ανάγνωση του συσχετισμού δύναμης, πήρε η μαζική ψυχολογία του σκληρού επιβιωτισμού και του κυνισμού σε ένα έδαφος που η οικονομική κρίση συσώρευε τις πολυποίκιλες συνέπειες της κοινωνικής κρίσης. Η αίσθηση ότι ζούμε σε μια

ιστορική παρένθεση που κάποτε θα κλείσει και το ζήτημα είναι μέχρι τότε να επιβιώσουμε χωρίς μεγαλύτερες απώλειες, δημιούργησε το έδαφος για στροφή σε ό,τι σε συνθήκες ήττας και απογοήτευσης έμοιαζε σταθερό σημείο αναφοράς και στήριγμα «μέχρι να περάσει η μπόρα». Σε τέτοιες συνθήκες, η άκρα δεξιά διεύρυνε κατά πολύ τον χώρο επιρροής της. Επαγγέλθηκε την Ευρώπη των κυρίαρχων εθνών (ή και λαών) απέναντι στον χυλό του κοσμοπολιτισμού και της παγκοσμιοποίησης, επαγγέλθηκε την ανάκτηση της εθνικής κυριαρχίας στο πλαίσιο μιας τέτοιας Ευρώπης, απέφυγε να τρομάξει με ευθέως αντι-ευρωπαϊκό λόγο, ταύτισε τον κυρίαρχο λαό με τον μικρο-μεσοαστικό κορμό (τη «μεσαία τάξη»), σαν σύμβολο της αντίστασης στον εκπεσμό στη θέση των προλετάρων και των φτωχών, κήρυξε την επιστροφή στις σταθερές και στη σιγουριά και ασφάλεια των παραδοσιακών αξιών, υπαινίχθηκε μια εθνική και λαϊκή ανάταση που θα ξαναβάλει σε κίνηση τον μηχανισμό της κοινωνικής κινητικότητας προς τα πάνω τον οποίο κατέστρεψε η κρίση, έδειξε σαν υπαίτιους της κρίσης και της παρακμής όσους εχθρεύονται την προστατευτική μήτρα του «κυρίαρχου κράτους» και λαού και συμβολίζουν τον εκπεσμό στη θέση των φτωχών (τους πρόσφυγες και μετανάστες, τους εχθρούς της «μεσαίας τάξης» στο πολιτικό σύστημα, τον διαλυτισμό του διεθνισμού της Αριστεράς, τον κοινωνικό εκφυλισμό των αποκλινουσών σεξουαλικών ταυτοτήτων), διαφοροποιήθηκε από την πρόσδεση στο «αμερικανικό άρμα» στο ζήτημα του πολέμου στην Ουκρανία – τόσο περισσότερο όσο πιο μακριά βρισκόταν από την κυβερνητική διαχείριση, πρόσφερε στο πιο σαλταρισμένο και «νευρικό» τμήμα των ηττημένων της κρίσης και της ήττας των συλλογικών οραμάτων την ψευδαίσθηση ανάκτησης της δύναμης και αξιοπρέπειάς του με τη συμμετοχή σε μαχητικές πολιτικές εκφράσεις και δράσεις.

Η άκρα δεξιά είχε/έχει μια πλήρη και λειτουργική πολιτική πρόταση. Η θεαματική αύξηση της πολιτικής της δυναμικής δεν οφείλεται πρωτίστως σε μια συντηρητική μετατόπιση στις ιδέες («συντηρητική στροφή»), μάλιστα οι ιδέες καθαυτές είναι το αδύνατο σημείο της, αλλά στην κρουστικότητα της πολιτικής της πρότασης σε συνθήκες κενού Αριστεράς. Αυτός είναι και ο

βασικός λόγος που η άκρα δεξιά από παρέκκλιση από την πολιτική «κανονικότητα» έχει μετατραπεί σε λίγο χρόνο σε δύναμη συγκυβέρνησης σε σειρά ευρωπαϊκών χωρών, που η Μελόνη έχει αναδειχθεί σε σημείο σύγκλισης των ευρωπαϊκών ισορροπιών.

Η άκρα δεξιά αλλάζει τους ευρωπαϊκούς πολιτικούς συσχετισμούς, μετατοπίζει διαρκώς (ακρο)δεξιότερα τον πολιτικό άξονα, στενεύει διαρκώς τον χώρο επιρροής του ακραίου κέντρου και της δεξιάς, πιέζει την Αριστερά όχι μόνο πολιτικά και ιδεολογικά, αλλά και κοινωνικά, κερδίζοντας επιρροή στα πλέον ανεκπαίδευτα, ανοργάνωτα και λουμπανοποιημένα (ή και σαλταρισμένα) τμήματα μισθωτών και μικροαστών. Ωστόσο, αν αυτή είναι η μαζική κοινωνική της βάση, τα ταξικά της στηρίγματα είναι τμήματα της αστικής τάξης, μεσαίας αλλά και των πλέον ασύδοτων τμημάτων του χρηματιστικού κεφαλαίου. Ο ταξικός της χαρακτήρας είναι πράκτορας του χρηματιστικού κεφαλαίου. Το κοινωνικό της πρόγραμμα προβλέπει σκληρή λιτότητα αλλά «για καλό σκοπό»: να ξαναστήσουμε στα πόδια τους τις παραδοσιακές αξίες (πατρίδα-θρησκεία-οικογένεια), να στηριχτεί η «μεσαία τάξη» ώστε να αναγεννηθεί σαν τιμημένος κορμός της αναγέννησης του έθνους, να στηριχτεί η «οικονομία» (δηλαδή τα καπιταλιστικά κέρδη, αλλά αυτό είναι η κρυφή ατζέντα του προγράμματος που γίνεται αλλά δεν λέγεται), και να χρηματοδοτήσει γενναία αυτό το σχέδιο η εργατική τάξη «τρώγοντας και πέτρες» αν χρειαστεί. Απόδειξη; Ο Τραμπ, ο Μπολσονάρου, η Μελόνη, ο Χαβιέρ Μιλέι.

Οι main stream συστημικές πολιτικές δυνάμεις, η δεξιά και το ακραίο κέντρο, μετατοπίζονται διαρκώς δεξιότερα και προσαρμόζουν την πολιτική ατζέντα σε αυτήν της ακροδεξιάς, με την ελπίδα ότι έτσι θα ανασχέσουν την πορεία της στο να γίνει ηγεμονική πολιτική δύναμη και ότι θα ανακόψουν την ορμή της και θα την κάνουν πιο συστημική.

Το συνολικό πολιτικό αποτέλεσμα είναι ότι επωάζονται όλα τα τέρατα μιας μεταβατικής περιόδου προς το άγνωστο: ο εθνικισμός και милитарισμός, ο ρατσισμός, ο σεξισμός, ο πολιτικός

αυταρχισμός και οι τάσεις πολιτικού απολυταρχισμού, οι ακραίες μορφές καταστολής, ο εκφυλισμός της αστικής δημοκρατίας (θεσμικός, πολιτικός και νομικός-δικαιικός). Είναι το πολιτικό εποικοδόμημα του «πολεμικού καπιταλισμού» της γενικευμένης κρίσης («πολυκρίση») με έντονα χαρακτηριστικά σκλήρυνσης αλλά ταυτόχρονα και παρακμής.

Το δίλημμα είναι αποδέσμευση ή όχι;

Ενόψει ευρωεκλογών, στην Αριστερά τείνουν να διαμορφωθούν τρεις εκλογικές πλατφόρμες: του ΚΚΕ, της Ανταρσία και ενός διαφαινόμενου εκλογικού (ή ίσως όχι μόνο) μετώπου ΜΕΡΑ25-ΛΑΕ και δυνάμεων της αντικαπιταλιστικής Αριστεράς. Η κυρίαρχη διαχωριστική φαίνεται να είναι η στάση στο ζήτημα της αποδέσμευσης-εξόδου από την ΕΕ. Το ΚΚΕ είναι υπέρ της «ολομέτωσης» αντιπαράθεσης με την ΕΕ αλλά όχι της αποδέσμευσης και της εξόδου από την Ευρωζώνη, με βάση την πάγια λογική του ότι όλες οι καθοριστικές ρήξεις με το σύστημα έχουν νόημα μόνο σε συνθήκες επαναστατικής κατάστασης και άμεσης πάλης για την εργατική εξουσία. Όταν το 2015 τέθηκε το ζήτημα της ρήξης με την ΕΕ και Ευρωζώνη με τους όρους που διαμόρφωσε η δομική κρίση του ελληνικού καπιταλισμού, η ντε φάκτο χρεοκοπία και ο μαζικός αγώνας για την κατάργηση των μνημονίων, το ΚΚΕ συνέστηνε την αποφυγή της ρήξης και της εξόδου – η κατάσταση δεν ήταν επαναστατική... Πολύ περισσότερο, η κατάσταση δεν είναι επαναστατική σήμερα. Αυτό όμως δεν εμποδίζει τον Δημήτρη Κουτσούμπα να απαντάει σε ερώτηση για το σε ποιους απευθύνεται το ΚΚΕ «σε όλους όσοι είναι ενάντια στην ΕΕ».

Η Ανταρσία μιλάει για αντικαπιταλιστική αποδέσμευση και θεωρεί ότι αυτό είναι η θεμελιώδης διαχωριστική. Η θεμελιώδης στην πορεία προς τις ευρωεκλογές, αλλά θεμελιώδης και στο πρόγραμμα της αντικαπιταλιστικής Αριστεράς.

Το ΜΕΡΑ25 προσπερνάει το μέσα ή έξω («είτε μέσα είτε έξω»), άλλες δε δυνάμεις της εξωκοινοβουλευτικής Αριστεράς που προσανατολίζονται σε εκλογική συμμαχία μαζί του στις ευρωεκλογές, λένε ότι η συγκυρία δεν θέτει με άμεσο τρόπο το

ζήτημα της ρήξης και αποδέσμευσης, επομένως οι διαφωνίες στο ζήτημα αυτό μπορούν και πρέπει να προσπεραστούν.

Παραδόξως, το γεγονός ότι πρόκειται για ευρωεκλογές θεωρείται ότι καθιστά νόμιμη τη μετατόπιση από ένα αντικαπιταλιστικό πρόγραμμα σε ένα πρόγραμμα ρήξης (με ή χωρίς αποδέσμευση) με την ΕΕ.

Από τη μια, γιατί είναι εφικτή και προτιμητέα μια συμμαχία με το ΜΕΡΑ25; Γιατί η συγκυρία δεν θέτει με άμεσο τρόπο το ζήτημα της ρήξης και αποδέσμευσης. Θα κατέβουμε λοιπόν στις εκλογές με ένα μίνιμουμ πρόγραμμα κινηματικών στόχων για τη λιτότητα, τα δημοκρατικά δικαιώματα, τα κοινά αγαθά, τον αντιρατσισμό και αντισεξισμό, αφού σε αυτά μπορούμε να «συναντηθούμε» με το ΜΕΡΑ25; Και θα βγάλουμε έτσι ευρωβουλευτή τον Βαρουφάκη, για να γίνει το «μεγάφωνο» του σχεδίου για ανατροπή της «χρεοδουλοπαροικίας» και ενίσχυση, μεταξύ άλλων, «της δημιουργικής επιχειρηματικότητας απέναντι στην αρπακτική προσοδοφορία του ολιγαρχικού κατεστημένου» όπως λέει στη διακήρυξή του το ΜΕΡΑ25;

Από την άλλη, το ζήτημα της ρήξης και αποδέσμευσης είναι για το σήμερα, γιατί η ΕΕ είναι παντού, θα τη βρεις «όποια πέτρα κι αν σηκώσεις», όπως λέει το ΝΑΡ, οπότε θα αναγάγουμε αυτό σε βασική διαχωριστική και θα υποβαθμίσουμε το συνολικό μας πρόγραμμα σε υποπαραγράφους ενός προγράμματος που θα κατακλύζεται από εκδοχές ρήξης με την ΕΕ με κορωνίδα την αποδέσμευση;

Αν και προτιμούμε το δεύτερο λάθος, στην ουσία έχουμε να κάνουμε με συμμετρικά λάθη, τα οποία έχουν κοινό παρονομαστή την υποβάθμιση της σημασίας του μεταβατικού προγράμματος στο όνομα του οποίου είναι αναγκαία η σύγκρουση και ρήξη με την ΕΕ και την Ευρωζώνη και αναπόφευκτη κατάληξη η έξοδος.

Το 2015 ήταν από αυτή την άποψη διδακτικό. Ήταν ένα κίνημα για τα εργατικά και δημοκρατικά δικαιώματα με αιχμή την κατάργηση των μνημονίων που έθεσε επί τάπητος και με ρεαλιστικούς όρους

το ζήτημα της ρήξης με την ΕΕ και την Ευρωζώνη, που δημιουργούσε τη συνείδηση ότι αυτή η σύγκρουση οδηγεί αναπόφευκτα στην έξοδο και εγκαθιστούσε την αναγκαιότητα τακτικής διαχείρισης τόσο της ρήξης όσο και της εξόδου.

Πρέπει να υπάρχει σήμερα στο πρόγραμμα της Αριστεράς, μεταξύ πολλών άλλων, κάποιος μεταβατικός κόμβος που αναδεικνύει με άμεσο τρόπο το ζήτημα της ρήξης με την ΕΕ-Ευρωζώνη με όλα τα προγραμματικά σημεία της πάλης για εργατικά και κοινωνικά δικαιώματα; Και πρέπει και υπάρχει: Είναι η απαίτηση, το αίτημα για τη διπλή ανατροπή: Αφενός του καθεστώτος εκμετάλλευσης της εργασίας που επιβλήθηκε με τα μνημόνια και διατηρείται, εμπεδώνεται και εμβαθύνεται και στα «μεταμνημονιακά» χρόνια. Αφετέρου, η κατάργηση της συμφωνίας εξόδου από τα μνημόνια του 2018, αυτό το υπερ-μνημόνιο που έχει επίσημη διάρκεια μέχρι το 2062 (!) και είναι το δημοσιονομικό «λουκέτο» της διαρκούς λιτότητας, με υψηλά πρωτογενή πλεονάσματα στην υπηρεσία της «ανεπιφύλακτης, εμπρόθεσμης και πλήρους αποπληρωμής του χρέους». Πρέπει να αναδειχθεί σε πυρήνα του μεταβατικού-αντικαπιταλιστικού προγράμματος ο στόχος αυτής της διπλής ανατροπής. Αυτή είναι η θεμελιώδης, του σήμερα κι όχι του μακρινού αύριο, ζωτική και ζήτημα εφαρμοσμένης πολιτικής, διαχωριστική. Η ζωτικότητά της προκύπτει όχι μόνο από την αυτονόητη ρήξη με τους δανειστές (που πλέον είναι μόνο η ΕΕ-Ευρωζώνη) που συνεπάγεται, αλλά από το γεγονός ότι πρωταρχικά συνιστά ρήξη με τη δική μας αστική τάξη, αφού προσβάλλει στην καρδιά του το σχέδιο της δικής της σωτηρίας εις βάρος της εργατικής τάξης και του μέλλοντος της νεολαίας.

Οι όροι της ρήξης με την ΕΕ-Ευρωζώνη οικοδομούνται μέσα και με κατεύθυνση «από μέσα προς τα έξω», κι όχι σε αντιπαράθεση με έναν εχθρό που «έρχεται απ' έξω». Το κεντρικό ζήτημα του προγράμματος και της πολιτικής της Αριστεράς παραμένει η ρήξη με τη δική μας αστική τάξη. Ο Βαρουφάκης δεν σκέφτεται ένα μεταβατικό-σοσιαλιστικό πρόγραμμα, γι' αυτό δεν έχει σπάσει τους δεσμούς του με την αστική τάξη, αλλά θέλει να απαλλάξει

τον ελληνικό καπιταλισμό από τον βραχνά της χρεοδουλοπαροικίας – το πρόβλημα έχει αυτή τη θεμελιώδη αιτία, οι ευρωπαϊκές του αυταπάτες είναι το παράγωγο. Το ΚΚΕ δεν θέλει να μπει σε μπελάδες και να σπάσει το «μορατόριουμ» με την αστική τάξη – εκεί κι όχι σε μια λάθος θεώρηση για την ΕΕ εδράζεται η επιμονή του να τα μεταθέτει όλα, περιλαμβανόμενης της ρήξης-αποδέσμευσης από την ΕΕ, στο μακρινό μέλλον της επαναστατικής κατάστασης.

Δύο «θεσσαλονίκες» απέναντι

Στέλιος Φαζάκης, σελ. 5

ΚΟΚΚΙΝΟ νήμα

**Το Κυριακάτικο
Σχολείο Μεταναστών
«αυτοπαρουσιάζεται»**

σελ. 6-7

Χρειαζόμαστε αντικαπιταλιστικό-μεταβατικό πρόγραμμα για τη διπλή ανατροπή: του «μεταμνημονιακού» καθεστώτος εκμετάλλευσης της εργατικής τάξης και της συμφωνίας «εξόδου από τα μνημόνια» του 2018

Ρήξη με την αστική τάξη για ρήξη με την ΕΕ

**Πώς να συνεχίσουμε μετά
την απεργία
στις 28 Φλεβάρη**

Χρ. Βαγενάς, σελ. 10-11

**Το κίνημα των αγροτών,
η κλιματική αλλαγή
και η Αριστερά**

Π. Κοσμάς, σελ. 12-13

